

На основу члана 123. тачка 3. Устава Републике Србије, а у вези са чланом 7. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 101/05) и чланом 73. Закона о рударству („Службени гласник РС”, бр. 44/95, 85/05, 101/05, 34/06 и 104/09),

Влада доноси

УРЕДБУ О ПРЕВЕНТИВНИМ МЕРАМА ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД ПРИ ЕКСПЛОАТАЦИЈИ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА ДУБИНСКИМ БУШОТИНАМА

I. Основне одредбе

Члан 1.

Овом уредбом прописују се минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама.

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овој уредби имају следеће значење:

- 1) експлоатацијом минералних сировина дубинским бушотинама сматра се:
  - (1) извођење рударских радова на изради бушотина, на експлоатацији нафте, земних гасова и подземних вода и других минералних сировина дубинским бушотинама,
  - (2) рударски радови који се обављају у циљу истраживања нафте, гасова, подземних вода и других минералних сировина,
  - (3) припрема минералних сировина за продају, искључујући послове прераде;
- 2) радно место јесте простор намењен за обављање послова код послодавца у објекту намењеном за радне и помоћне просторије или у објекту намењеном за рад на отвореном простору или на отвореном простору при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама у којем запослени борави или има приступ у току рада и који је под непосредном или посредном контролом послодавца.

Значење израза – рударски радови, рударски објекти и постројења утврђени су прописима о рударству, а значење израза – послодавац утврђен је Законом о безбедности и здрављу на раду.

II. Обавезе послодавца

1. Опште обавезе

Члан 3.

У остваривању безбедности и здравља на раду запослених, послодавац је дужан да обезбеди следеће превентивне мере, и то:

- 1) да су објекти намењени за радне и помоћне просторије пројектовани, изграђени, опремљени, пуштени у рад, контролисани и одржавани на начин да запослени могу да обављају послове на које су одређени, да не би угрозили своју безбедност и здравље, као и безбедност и здравље других запослених;
- 2) да се рад на радним местима када су запослени присутни одвија под надзором одговорног лица;
- 3) да рад на радним местима са повећаним ризиком обављају само оспособљени запослени у складу са добијеним упутствима за безбедан и здрав рад;
- 4) обезбеди, односно изради упутства за безбедан и здрав рад која морају бити разумљива свим запосленима;
- 5) одговарајуће просторије и опрему за пружање прве помоћи;
- 6) да организује оспособљавање запослених и врши проверу оспособљености у редовним интервалима.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленом рад на радном месту на којем су спроведене мере за безбедан и здрав рад утврђене у Прегледу мера за безбедан и здрав рад при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама, увек када то захтевају карактеристике радног места, активности и околности посла и специфични ризици од настанка повреда и оштећења здравља запослених.

Преглед мера за безбедан и здрав рад при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама одштампан је у прилогу ове уредбе и чини њен саставни део.

Члан 4.

Послодавац је дужан да, за сва радна места у радној околини, изврши процену ризика од настанка повреда и оштећења здравља запослених у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду.

Члан 5.

Уколико у истом радном простору обављају послове запослени више послодаваца, сваки послодавац је одговоран за радно место које је под његовом непосредном или посредном контролом.

Послодавац који је одговоран за радни простор, координира активности у вези са применом заједничких мера за отклањање ризика од повређивања, односно оштећења здравља запослених, између послодаваца који у писменом споразуму наводе начин остваривања сарадње и мере којима се обезбеђује безбедност и здравље свих запослених.

Координација активности не утиче на одговорност појединих послодаваца у вези са применом мера безбедности и здравља на раду.

Члан 6.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка, усмено и у писменој форми пријави рударској инспекцији, Инспекторату за рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, повреду на раду због које запослени није способан за рад више од три узастопна радна дана, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запослених.

Члан 7.

Послодавац је дужан да обезбеди мере за безбедан и здрав рад које одговарају природи посла, да би:

- 1) спречио избијање и ширење, односно предузео радње откривања и гашења пожара и експлозија;
- 2) спречио појаву експлозивних и/или по здравље опасних гасова у радној околини.

Члан 8.

Послодавац је дужан да обезбеди и одржава одговарајућу опрему и материјално-техничка средства која су неопходна за спровођење евакуације и спасавања, како би омогућио запосленима да у случају опасности брзо и безбедно напусте радно место.

Члан 9.

Послодавац је дужан да обезбеди потребне мере и одговарајуће системе осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуђивања како би се акције евакуације и спасавања, предузеле одмах када се за то укаже потреба.

2. Обавештавање запослених

Члан 10.

Послодавац је дужан да запосленима или њиховим представницима за безбедност и здравље на раду обезбеди све информације које се односе на безбедност и здравље на раду, а

нарочито о мерама које се предузимају у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад на експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама.

Информације морају да буду доступне и разумљиве запосленима на које се односе.

Члан 11.

Послодавац је дужан да, обезбеди прописане лекарске прегледе за запослене који раде, или треба да раде на радним местима при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама, која су на основу акта о процени ризика, утврђена као радна места са повећаним ризиком од настанка повреда на раду или оштећења здравља.

Запослени има право и обавезу да обави претходни лекарски преглед пре почетка рада на радном месту са повећаним ризиком као и пре премештаја на радно место са повећаним ризиком, а након тога у редовним временским интервалима у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду.

3. Сарадња послодавца и запослених

Члан 12.

Послодавац је дужан да обезбеди консултацију и сарадњу са запосленима, односно њиховим представницима за безбедност и здравље на раду у вези са свим питањима која се односе на експлоатацију минералних сировина дубинским бушотинама.

III. Надзор

Члан 13.

Инспекцијски надзор над применом ове уредбе врши министарство надлежно за рударство преко рударских инспектора, у складу са законом.

IV. Прелазне и завршне одредбе

Члан 14.

Послодавци који су, пре ступања на снагу ове уредбе, започели обављање делатности, односно обезбедили запосленом рад на радном месту на којем су примењене опште мере, дужни су да своје пословање ускладе са одредбама ове уредбе у року од пет година.

Члан 15.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 Број: 110-6014/2010

У Београду, 26. августа 2010. године

В Л А Д А

ПРВИ ПОТПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ -
ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИКА ВЛАДЕ

Ивица Дачић

ПРЕГЛЕД МЕРА ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД ПРИ ЕКСПЛОАТАЦИЈИ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА ДУБИНСКИМ БУШОТИНАМА

А. ОПШТЕ МЕРЕ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

1. Стабилност и чврстоћа

1.1. Објекти, постројења и уређаји за експлоатацију морају бити пројектовани, изграђени, коришћени, контролисани и одржавани, тако да поднесу све предвидиве утицаје из животне средине.

1.2. Објекти морају да имају структуру и стабилност који одговарају њиховој намени.

2. Организација и стручни надзор

2.1. Организација радног места

2.1.1. Приликом организовања рада на радном месту и у радној околини морају бити обезбеђене одговарајуће мере ради заштите живота и здравља запослених. Радно место се мора редовно чистити, а опасне материје или наслаге се морају одмах уклонити или контролисати да не би угрожавале безбедност и здравље запослених.

2.1.2. Радна места мора да буду пројектована и уређена у складу са ергономским принципима узимајући у обзир захтев да запослени могу пратити ток радне операције, односно радног процеса са места њиховог рада.

2.1.3. Зоне опасности морају бити ограђене и обележене са знацима упозорења.

2.2. Одговорно лице

2.2.1. Послодавац је дужан да, за свако радно место на коме су присутни запослени, одреди одговорно лице. Одговорно лице треба да поседује стручну спрему за обављање одређених послова при експлоатацији минералних сировина, у складу са посебним прописима.

2.2.2. Послодавац може лично преузети одговорност за радна места из претходне тачке, ако поседује стручну спрему и испуњава прописане услове за обављање тих послова.

2.3. Надзор

2.3.1. Како би се осигурала безбедност и здравље запослених у току обављања свих послова, мора да буде обезбеђен стручни надзор који врше лица која у погледу степена и врсте школске спреме и радног искуства испуњавају прописане услове и која имају овлашћење за обављање тих послова, а које је именовао послодавац.

2.3.2. Послодавац може лично да преузме на себе вршење стручног надзора наведеног у претходној тачки ако поседује стручну спрему и испуњава прописане услове за обављање тих послова.

2.4. Стручни запослени

2.4.1. На сваком радном месту мора да постоји довољан број запослених са неопходном стручношћу, искуством и који су оспособљени да обављају послове за које су одређени.

2.5. Информације, упутства и оспособљавање

2.5.1. У циљу обезбеђивања безбедности и здравља, запослени мора да добију неопходна обавештења, инструкције и упутства, да буду оспособљени и када технолошки процес рада захтева додатно оспособљени за безбедан и здрав рад.

2.5.2. Послодавац је дужан да обезбеди да упутства буду разумљива запосленима на које се односе како не би довели у опасност своју безбедност и здравље и безбедност и здравље других запослених.

2.6. Писана упутства

2.6.1. Упутства у писменој форми која утврђују правила која се морају поштовати како би се обезбедили безбедност и здравље запослених и упутства о безбедној употреби опреме за рад морају да буду израђена за свако радно место.

2.6.2. Упутства морају да садрже информације о употреби опреме за рад у случају непосредне опасности по живот или здравље и одговарајуће мере које запослени треба да предузме у случају непосредне опасности на радном месту или у његовој близини.

2.7. Безбедне методе рада

2.7.1. Безбедне методе рада се морају примењивати на сваком радном месту и при свакој активности у процесу рада.

2.8. Радне дозволе

2.8.1. Када је у Акту о процени ризика утврђено, потребно је увести обавезу издавања радних дозвола за извршавање послова на радним местима са повећаним ризиком и за извршавање послова чија узајамна деловања могу да изазову повећану опасност.

2.8.2. Обавеза је одговорног лица да изда радне дозволе пре почетка рада. У радној дозволи морају бити прецизирани сви услови које треба испунити као и мере за безбедан и здрав рад које треба применити пре, у току и после завршеног рада.

2.9. Редовна контрола примене мера безбедности и здравља на раду.

2.9.1. Послодавац је дужан да обезбеди да се мере које се примењују у циљу обезбеђивања безбедности и здравља запослених, укључујући систем управљања безбедношћу, редовно контролишу како би се обезбедила њихова примена у складу са овом уредбом.

3. Механичка и електрична опрема и постројења

3.1. Опште

3.1.1. Избор, инсталирање, стављање у погон, употреба и одржавање механичке и електричне опреме, мора се обављати водећи рачуна о безбедности и здрављу запослених, узимајући у обзир поштовање других одредби ове уредбе и прописа из области безбедности и здравља на раду.

3.1.2. Ако се ова опрема налази у близини зоне у којој постоји опасност од избијања пожара или експлозије услед запаљивих гасова, пара запаљивих течности или експлозивних прашина, она мора да буде одговарајућа за употребу у таквој зони.

3.1.3. Када је потребно, опрема мора да буде опремљена одговарајућим заштитним уређајима и заштитним блокадама.

3.2. Посебне одредбе

3.2.1. Механичка опрема и постројења морају да буду одговарајуће чврстоће без недостатака и одговарајући за сврху којој су намењени.

3.2.2. Електрична опрема и постројења морају да буду довољне величине и снаге за сврху којој су намењени.

4. Одржавање

4.1. Опште одржавање

4.1.1. Мора да буде израђена одговарајућа шема која обезбеђује систематско испитивање, одржавање и када је потребно прегледе и испитивања механичке и електричне опреме и постројења.

4.1.2. Све активности одржавања, прегледа и испитивања било ког дела постројења или опреме мора да спроводи одговорно лице.

4.1.3. Евиденција о прегледима и испитивањима мора да се води и чува на одговарајући начин.

4.2. Одржавање заштитне опреме

4.2.1. Заштитна опрема мора да се одржава на такав начин да је увек у исправном стању и спремна за употребу.

4.2.2. Одржавање мора да се врши узимајући у обзир потребе процеса рада.

5. Контрола бушотине

5.1. Неопходно је обезбедити одговарајућу опрему за контролу бушотине у току активности бушења, у циљу заштите од несрећа.

5.2. При покретању такве опреме морају се узети у обзир услови радне околине на бушотини и послови који се обављају.

6. Заштита од опасних материја у ваздуху и ризика од експлозије

6.1.1. Морају се предузети мере за процену присуства опасних и/или потенцијално експлозивних материја у ваздуху и мерење концентрације тих материја.

6.1.2. Када је у Акту о процени ризика утврђено, потребно је обезбедити уређаје за аутоматско и континуално мерење концентрације гаса на одређеним местима, аутоматске аларме и уређаје за аутоматско искључење електричних инсталација и мотора са унутрашњим сагоревањем.

6.1.3. Тамо где су обезбеђени аутоматски системи мерења, измерене вредности морају да се забележе и да се прате у складу са Актом о процени ризика.

6.2. Заштита од опасних материја у ваздуху

6.2.1. Тамо где је дошло до повећавања опасних материја у ваздуху, или где постоји опасност од таквог повећавања, морају се предузети одговарајуће мере да се те материје сакупљају већ на самом извору и одстрањују.

6.2.1.1. Систем мора да има могућност распршивања опасне материје, на такав начин да запослени нису у опасности.

6.2.2. У радној околини у којој су запослени изложени материјама из ваздуха које су штетне по здравље морају да постоје одговарајућа и исправна средства и опрема за заштиту дисајних органа и апарати за дисање.

6.2.2.1. На таквом радном месту мора да буде присутан довољан број запослених који су оспособљени да користе ту опрему.

6.2.2.2. Опрема мора да се одржава и чува на одговарајући начин.

6.2.3. На радном месту где су у ваздуху присутни или могу да буду присутни водоник-сулфид или други токсични гасови, мора се припремити план заштите у коме се детаљно наводе средства и опрема и превентивне мере које треба применити, а који мора бити доступан надлежним органима.

6.3. Превенција ризика од експлозије

6.3.1. Морају се предузети све потребне мере да би се спречила појава и повећавање експлозивне атмосфере.

6.3.2. У радној околини у којој постоји ризик од експлозије, морају се предузети све мере да би се спречило паљење експлозивних атмосфера.

6.3.3. Неопходно је припремити план спречавања настанка експлозија у коме се детаљно наводе средства и опрема и превентивне мере.

7. Саобраћајне површине и излази за евакуацију

7.1. Саобраћајне површине и излази за евакуацију у случају опасности морају увек да буду слободни и омогућавати излаз најкраћом саобраћајном површином до безбедног подручја.

7.2. У случају опасности, запосленима мора бити обезбеђена благовремена и безбедна евакуација са свих радних места.

7.3. Број, распоред и величина саобраћајних површина и излаза за евакуацију у случају опасности зависе од врсте опреме за рад која се користи, димензије радних и помоћних просторија и највећег броја лица који могу бити присутни.

7.3.1. Просторије за одмор морају да имају најмање две одвојене саобраћајне површине за евакуацију које су удаљене што је могуће више једна од друге и које омогућавају излаз до безбедног подручја.

7.4. Врата за евакуацију у случају опасности морају се отворити у правцу излаза или уколико то није могуће, постављају се клизна врата.

7.4.1. Врата за евакуацију у случају опасности не смеју да буду закључана или на други начин блокирана тако да их свако лице које треба да их користи не може лако и брзо отворити.

7.5. Саобраћајне површине и излази за евакуацију у случају опасности морају да буду обележени одговарајућим ознакама, у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду.

7.6. Врата за евакуацију у случају опасности не смеју да буду закључана.

7.6.1. Саобраћајне површине и излази за евакуацију у случају опасности, као и саобраћајне површине и врата која омогућавају приступ њима, морају бити слободни од било каквих препрека тако да се могу користити у сваком тренутку без сметњи.

7.7. Саобраћајне површине и излази за евакуацију у случају опасности који захтевају осветљење, морају имати безбедно осветљење одговарајућег интензитета у случају престанка општег осветљења, односно престанка снабдевања електричном енергијом.

8. Проветравање

8.1. На радним местима предузимају се мере ради обезбеђивања довољне количине свежег ваздуха, узимајући у обзир радне методе и активности, односно послове који се обављају у процесу рада и физичке напоре који се захтевају од запослених.

8.1.1. Када се користи систем принудног проветравања, тај систем се мора одржавати у исправном стању.

8.1.2. Уколико је потребно у циљу заштите здравља запослених систем за принудно проветравање ваздуха мора бити опремљен уређајем за јављање квара.

8.2. Ако се користе уређаји за климатизацију или вентилацију, рад тих уређаја не сме изазивати непријатност запосленима услед повећане брзине струјања ваздуха.

8.2.1. Све наслаге прашине и нечистоће у уређајима за климатизацију или вентилацију, које могу да угрозе здравље запослених услед загађења ваздуха, морају да буду одмах уклоњене.

9. Температура у радним и помоћним просторијама

9.1. У току рада температура у радним и помоћним просторијама у којима се налазе радна места мора да буде одговарајућа, у зависности од метода рада и активности, као и физичког оптерећења запослених.

9.2. Температура у просторијама за одмор, просторијама за запослене који су на дужности, у санитарним просторијама, просторијама за узимање хране и просторијама за пружање прве помоћи мора да буде одговарајућа у складу са наменом тих просторија.

9.3. Прозори, кровни прозори и стаклене преграде морају да буду изведени тако да спречавају прекомерно дејство сунчеве светлости на температуру у просторијама, у зависности од природе послова и радног места.

10. Подови, зидови, таванице и кровови радних и помоћних просторија

10.1. Подови радних и помоћних просторија не смеју имати опасне избочине, рупе или нагибе и бити клизави и морају бити стабилни и чврсти.

10.1.1. Подови радних и помоћних просторија морају да буду адекватно топлотно изоловани, узимајући у обзир врсту послова и физичке активности запослених.

10.2. Површине подова, зидова и таваница у просторијама морају да буду такви да могу да се чисте или одржавају на потребном нивоу хигијене.

10.3. Провидни или прозрачни зидови, а нарочито преградни зидови од стакла, у просторијама или у близини радних места и саобраћајних површина морају бити видно означени и израђени од безбедног материјала или на тим местима морају да буду заштићени тако да запослени не могу да дођу у контакт са њима или да претрпе повреду у случају њиховог лома.

10.4. Приступ крововима који су израђени од недовољно чврстог материјала не сме бити дозвољен, осим у случају када је обезбеђена опрема или су предузете посебне мере за безбедан рад на крову.

11. Природно и вештачко осветљење радних и помоћних просторија

11.1. Свако радно место мора бити осветљено на такав начин да се не доводи у питање безбедност и здравље лица која се налазе у радној околини.

11.2. Радна места морају да имају, у највећој могућој мери, довољно природне светлости и морају бити опремљена изворима вештачког осветљења који морају да обезбеде адекватну осветљеност у циљу остваривања безбедних и здравих услова рада.

11.3. Инсталације за осветљавање радних и помоћних просторија морају да буду постављене тако да не представљају опасност за запослене која би се појавила у зависности од врсте осветљења.

11.4. Радна места где су запослени посебно изложени ризицима у случају нестанка вештачког осветљења, морају бити опремљени безбедносним осветљењем одговарајуће јачине.

11.5. Инсталације за осветљавање радних места морају бити постављене тако да осигурају осветљеност радних места, излаза за евакуацију у случају опасности, места за утовар и опасних подручја.

11.5.1. Обавезе наведене у тачки 11.1. дела А. овог прилога ограничене су на време када су запослени присутни.

12. Прозори и кровни прозори

12.1. Прозори и кровни прозори морају бити пројектовани и изведени тако да запослени могу да их отварају, затварају, подешавају или осигурају на безбедан начин.

12.1.1. Када су отворени, не смеју се налазити у таквом положају да изазову опасност за запослене.

12.2. Мора бити омогућено да се чишћење прозора и кровних прозора обавља без ризика.

13. Врата и капије

13.1. Положај, број и димензије врата и капија као и материјали од којих су израђени морају да буду одређени у зависности од природе и намене просторија или простора.

13.2. Провидна врата морају бити обележена одговарајућим, лако уочљивим ознакама.

13.3. Клатна врата и капије морају да буду провидна или да имају провидне површине.

13.4. Ако провидне или прозрочне површине на вратима и капијама нису израђене од безбедних материјала и ако постоји опасност, да у случају лома врата или капије, запослени претрпе повреду те површине морају бити заштићене од лома.

13.5. Клизна врата морају да буду уграђена са безбедоносним уређајем који спречава да врата искоче из шина и да се сруше.

13.6. Врата и капије које се отварају на горе морају да буду уграђени са механизмом који спречава њихов пад.

13.7. Врата дуж саобраћајних површина за евакуацију морају да буду обележена на одговарајући начин и изведена да се могу отворити са унутрашње стране брзо и лако у сваком тренутку без било каквих препрека или помагала док су запослени присутни на радним местима.

13.8. У непосредној близини капија које су намењене за пролаз возила, морају да буду и посебна врата за пролаз лица, уколико пролаз лица кроз те капије није безбедан. Та врата морају бити видно обележена и увек слободна.

13.9. Врата на механизовани погон морају да функционишу тако да запослени нису изложени опасностима од настанка повреда.

13.9.1. Та врата морају да буду уграђена са заштитном блокадом за тренутно заустављање која мора да буде лако уочљива и приступачна. Уколико се, у случају нестанка напајања, врата не отварају аутоматски, мора бити могуће ручно их отворити.

13.10. Када се користе ланци или други уређаји који спречавају приступ у одређени простор, они мора да буду јасно видљиви и обележени на одговарајући начин ознакама забране или упозорења.

14. Саобраћајне површине

14.1. Прилаз до радних места мора да буде безбедан, а у случају опасности мора да буде обезбеђена могућност да се радна места напусте брзо и безбедно.

14.2. Саобраћајне површине, укључујући степеништа, непокретне лестве, места и рампе за утовар и истовар, морају бити размештени и изграђени тако да се обезбеди једноставан, безбедан и одговарајући приступ лицима и возилима на начин да запослени који раде у близини тих саобраћајних површина не буду изложени опасностима.

14.3. Димензије саобраћајних површина за кретање лица и/или превоз робе морају да буду одређене у зависности од броја могућих корисника и врсте активности које се обављају.

14.3.1. Ако се саобраћајне површине користе за кретање возила, мора се обезбедити довољно широк и безбедан пролаз за кретање лица.

14.4. Између саобраћајних површина за кретање возила и врата, капија, пролаза за лица, ходника и степеништа потребно је обезбедити довољну ширину пролаза.

14.5. У зависности од намене радне просторије и врсте опреме, саобраћајне површине морају бити видно обележене одговарајућим ознакама.

15. Опасне зоне

15.1. Ако на радним местима постоје опасне зоне, те зоне морају да буду обезбеђене од приступа неовлашћених лица.

15.2. Потребно је предузети одговарајуће мере у циљу заштите запослених који су овлашћени да улазе у опасне зоне.

15.3. Опасне зоне морају бити јасно обележене одговарајућим ознакама.

16. Димензије радних и помоћних просторија - слободан простор за запослене

16.1. Радне просторије морају имати довољну висину, површину пода и ваздушни простор тако да је запосленима омогућено да безбедно обављају свој рад, без ризика по њихову безбедност, здравље и благостање на раду.

16.2. Величине слободних простора на радним местима морају бити такве да омогућавају запосленима несметано кретање ради обављања радних активности.

17. Просторије за одмор

17.1. У циљу обезбеђивања безбедности и здравља, запосленима морају да буду обезбеђене приступачне просторије за одмор у зависности од врсте послова и броја присутних запослених.

17.1.1. Одредба тачке 17.1. дела А. овог прилога се не односи на запослене који раде у канцеларијама или сличним радним просторијама, у којима је обезбеђен одговарајући одмор током паузе.

17.2. Просторије за одмор морају да буду довољно велике и опремљене одговарајућим бројем столова и седишта са наслоним за довољан број запослених.

17.3. У просторијама за одмор потребно је спровести одговарајуће мере како би се заштитили непушачи од штетног утицаја дуванског дима.

17.4. Ако у току рада долази до редовних и честих прекида рада, а просторија за одмор није обезбеђена, мора се обезбедити друга просторија у којој запослени могу да бораве у току тих прекида.

17.4.1. У тим просторијама предузимају се одговарајуће мере како би се заштитили непушачи од штетног утицаја дуванског дима.

18. Радна места на отвореном простору

18.1. Радна места, саобраћајне површине и други простори или инсталације који се налазе на отвореном, а на којима раде или их користе запослени приликом обављања својих радних активности морају да буду организовани на начин да омогуће безбедно кретање лица и возила.

18.2. Простор за рад на отвореном мора бити осветљен вештачким осветљењем када природно осветљење није задовољавајуће.

18.3. Радна места на отвореном простору морају бити тако уређена да запослени који раде на тим радним местима:

18.3.1. буду заштићени од неповољних временских прилика и предмета који могу да падну;

18.3.2. нису изложени нивоима физичких, хемијских, биолошких или осталих штетности који су штетни по безбедност и здравље;

18.3.3. могу брзо да напусте своја радна места и да се склоне на безбедно подручје или да имају обезбеђену прву помоћ;

18.3.4. не могу да се оклизну и падну.

19. Труднице и мајке које доје

19.1. Трудницама и мајкама које доје мора се обезбедити да, у одговарајућим условима,

легну и одморе се.

20. Запослени са инвалидитетом

20.1. Радна места морају да буду организована тако да се узме у обзир приступачност радног места (врата, пролази, степеништа, помоћне просторије и др.) запосленима са инвалидитетом.

Б. ПОСЕБНЕ МЕРЕ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД НА ДУБИНСКИМ БУШОТИНАМА НА КОПНУ

1. Откривање и гашење пожара

1.1. При пројектовању, изградњи, коришћењу, контроли и одржавању објеката, постројења и уређаја за експлоатацију морају се обезбедити одговарајуће мере за спречавање избијања и ширења пожара на местима где постоји опасност од избијања пожара утврђених у Акту о процени ризика.

1.1.1. На радним местима се мора обезбедити довољан број инсталација и уређаја за дојаву и гашење пожара.

1.2. Радна места мора да буду опремљена одговарајућим инсталацијама и уређајима за дојаву и гашење пожара и где је то потребно посебним системима за детекцију и дојаву пожара.

1.3. Опрема за гашење пожара која није уграђена мора да буде лако доступна, једноставна за употребу и према потреби заштићена од оштећења.

1.4. На локацији радног места мора да буде доступан План заштите од пожара у коме се детаљно наводе мере заштите од пожара које треба предузети, у смислу чл. 3 – 9. ове уредбе у циљу заштите људи и имовине, откривања, гашења и спречавања ширења пожара.

1.5. Опрема за гашење пожара мора да буде обележена одговарајућим ознакама које морају бити постојане и постављене на одговарајућим местима.

2. Даљинско управљање у случају опасности

2.1. Када је у Акту о процени ризика утврђено, одређена опрема мора да има могућност даљинског управљања на одварајућим локацијама, у случају опасности.

2.2. Та опрема мора обухватити системе за изолацију и пражњење бушотина, постројења и цеговода.

3. Општа комуникација и у случају опасности

3.1. Када је у Акту о процени ризика утврђено, свако радно место на коме су присутни запослени мора да буде опремљено са:

3.1.1. акустичким и оптичким системом који може да пренесе акустички сигнал у случају опасности до сваког дела радног места где су присутни запослени, када је то потребно;

3.1.2. акустички систем који се јасно чује на свим местима где су запослени често присутни.

3.2. Уређаји за активирање аларма мора да буду постављени на одговарајућим местима.

3.3. У случају када су запослени присутни на радним местима где обично нису присутни запослени, одговарајући уређаји за комуникацију морају им бити стављени на располагање.

4. Безбедна места окупљања и провера присуства запослених

4.1. Када је у Акту о процени ризика утврђено, потребно је да буду означена безбедна места за окупљање, мора се проверавати присуство запослених и када је потребно применити одговарајуће мере.

5. Евакуација и спасавање

5.1. Запослени мора да буду оспособљени за одговарајуће активности у случају опасности.

5.2. Опрема за заштиту и спасавање мора да буде лако доступна на одговарајућим местима и спремна за употребу.

5.3. Уколико су саобраћајне површине за евакуацију тешко проходне и када је отежано или онемогућено дисање, неопходно је обезбедити средства за личну заштиту која се могу одмах употребити на радном месту.

6. Оспособљавање запослених

6.1. Провера практичне оспособљености запослених мора се вршити у редовним интервалима на свим радним местима са повећаним ризиком на којима су запослени стално присутни.

6.2. Главна је сврха проверити практичну оспособљеност оних запослених којима су одређена посебна задужења у случају опасности која укључују употребу, коришћење или управљање опремом у случају опасности, узимајући у обзир ризике одређене у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела Б. овог прилога.

6.3. У случају где је то примерено, и остали запослени, којима су одређена таква задужења, морају да буду оспособљени у смислу услова правилне употребе, коришћења и управљања таквом опремом.

7. Санитарне просторије

7.1. Гардеробе и гардеробни ормани

7.1.1. Адекватне гардеробе и гардеробни ормани морају да буду обезбеђени за запослене који користе радна одела и униформе уколико се због здравствених или других разлога не може очекивати да се пресвлаче у другим просторијама. Гардеробе морају бити приступачне, довољног капацитета и да имају места за седење.

7.1.2. Гардеробе морају да буду довољно велике и да у њима сваки запослени има могућност да закључа своју личну одећу и ствари у току радног времена.

7.1.2.1. Када околности то захтевају (нпр. опасне материје, влага, нечистоћа и сл.) морају се обезбедити услови у којима се радна одећа чува на месту одвојено од личне одеће и ствари.

7.1.2.2. Треба омогућити сваком запосленом да може да осуши мокру радну одећу.

7.1.3. Неопходно је обезбедити одвојене гардеробе или одвојено коришћење гардероба за мушкарце и жене.

7.1.4. Уколико није неопходно обезбедити гардеробе, у складу са одредбама из тачке 7.1.1. дела Б. овог прилога, тада за сваког запосленог мора да буде обезбеђен простор у којем може да одложи своју личну одећу.

7.2. Тушеви и умиваоници

7.2.1. За запослене мора да буде обезбеђен довољан број одговарајућих тушева, ако то захтева природа посла или из здравствених разлога.

7.2.1.1. Неопходно је обезбедити одвојене тушеве или одвојено коришћење тушева за мушкарце и жене.

7.2.2. Купатила са тушевима морају бити довољно велика како би сваки запослени могао да се опере без ограничења у погледу услова или одговарајућих хигијенских стандарда.

7.2.2.1. Тушеви морају да имају топлу и хладну текућу воду.

7.2.3. Уколико није неопходно обезбедити тушеве у складу са одредбама тачке 7.2.1. дела Б. овог прилога у близини радних места и гардероба мора да буде обезбеђен довољан број умиваоника са текућом водом (топлом водом ако је потребно).

7.2.3.1. Неопходно је обезбедити одвојене умиваонике или одвојено коришћење умиваоника за мушкарце и жене, уколико то захтевају разлози за приватност.

7.2.4. Ако су просторије са тушевима или умиваоникима одвојене од гардероба, те просторије морају да буду непосредно повезане.

7.3. Тоалети и умиваоници

7.3.1. У близини радних места, радних просторија, просторија за одмор, гардероба и просторија са тушевицама, морају бити обезбеђене посебне просторије са одговарајућим бројем тоалета и умиваоника.

7.3.1.1. Потребно је обезбедити одвојене тоалете или одвојено коришћење тоалета за мушкарце и жене.

8. Просторије и опрема за пружање прве помоћи

8.1. У зависности од обима и врсте послова мора да буде обезбеђена опрема за пружање прве помоћи и једна или више просторија за пружање прве помоћи.

8.1.1. У тим просторијама морају на видном месту бити истакнута упутства за пружање прве помоћи у случају повреда.

8.2. Просторије за пружање прве помоћи морају бити опремљене неопходним инсталацијама, опремом за пружање прве помоћи и приступачне за манипулацију носилима.

8.2.1. Просторије за пружање прве помоћи морају бити обележене одговарајућим знацима.

8.3. Опрема за пружање прве помоћи мора да буде доступна и приступачна на свим местима где услови рада то захтевају и обележена у складу са прописима.

8.4. Одговарајући број запослених мора да буде оспособљен за употребу опреме за пружање прве помоћи.

9. Саобраћајне површине

9.1. Уколико се саобраћајне површине користе за кретање возила до радног места, мора се обезбедити видно обележавање одговарајућим знацима, морају се редовно контролисати и примерено одржавати.

В. ПОСЕБНЕ МЕРЕ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД НА ДУБИНСКИМ БУШОТИНАМА НА МОРУ И ОСТАЛИМ ВОДЕНИМ ПОВРШИНАМА

1. Уводна напомена

1.1. Послодавац који је одговоран за радна места на мору, дужан је да у Акту о процени ризика утврди мере за безбедан и здрав рад које треба применити у циљу заштите безбедности и здравља запослених, како у редовном раду тако и у случају опасности. У том циљу, Акт о процени ризика мора да садржи:

1.1.1. препознавање посебних извора опасности повезаних са радним местом, укључујући било коју пратећу активност која може да изазове повреду на раду, оштећење здравља или обољење запослених;

1.1.2. процењен ризик који је повезан са посебним изворима опасности наведеним под тачком 1.1.1. дела В. овог прилога;

1.1.3. утврђивање одговарајућих мера које треба предузети да се избегну ризици поменути у тачки 1.1.1. дела В. овог прилога да би се спречиле, отклониле или смањиле повреде и оштећења здравља и да би се омогућила ефикасна и контролисана евакуација са радног места у случају опасности;

1.1.4. покаже да је систем управљања одговарајући уз поштовање прописа о безбедности и здрављу на раду и ове уредбе.

1.2. Послодавац ће се придржавати процедура и редоследа наведених у Акту о процени ризика у току планирања и спровођења свих битних фаза наведених у овој уредби.

1.3. Различити послодавци који су одговорни за различита радна места дужни су да сарађују, где је то могуће у припреми Аката о процени ризика и примени неопходних мера за обезбеђивање безбедности и здравља на раду свих запослених.

2. Откривање и гашење пожара

2.1. Moraју се обезбедити одговарајуће мере за спречавање избијања и ширења пожара на местима где постоји опасност од избијања пожара утврђених у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога.

2.1.1. Када је одређено, треба обезбедити ватроотпорне зидове у циљу одвајања зона опасности.

2.2. Moraју се обезбедити одговарајући системи за откривање и гашење пожара, системи за дојаву и уређаји за гашење пожара на свим радним местима у складу са ризицима утврђеним у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога.

2.2.1. У оквиру тих система могу да буду укључени, без ограничења:

2.2.1.1. уређаји за откривање пожара;

2.2.1.2. дојаву пожара;

2.2.1.3. вода за гашење пожара;

2.2.1.4. пожарни хидранти и црева;

2.2.1.5. системи бацања воде и надзорни системи за воду;

2.2.1.6. аутоматски спринклер системи;

2.2.1.7. системи за гашења пожара гасом;

2.2.1.8. системи за гашења пожара пеном;

2.2.1.9. преносни апарати за гашење пожара;

2.2.1.10. ватрогасна опрема.

2.3. Опрема за гашење пожара која није уграђена мора да буде лако доступна, једноставна за употребу и, где је то потребно заштићена од оштећења.

2.4. На локацији радног места мора да буде доступан План заштите од пожара у коме се детаљно наводе мере заштите од пожара које треба предузети, у циљу заштите људи и имовине, откривања, гашења и спречавања ширења пожара.

2.5. Системи за случај опасности морају да буду одвојени или на неки други начин заштићени од несрећа у мери потребној да се осигура несметано функционисање у случају опасности.

2.5.1. Ти системи ће бити удвостручени ако је то потребно у конкретном случају.

2.6. Опрема за гашење пожара мора да буде обележена одговарајућим ознакама које морају бити постојане и постављене на одговарајућим местима.

3. Даљинско управљање у случају опасности

3.1. Када је у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога утврђено, одређена опрема мора да има могућност даљинског управљања, у случају опасности.

3.1.1. Даљинско управљање мора да обухвати простор за надгледање на одговарајућим локацијама, који се може користити у случају опасности укључујући, где је потребно простор за надгледање на безбедним местима за окупљање и местима за евакуацију.

3.2. Опрема за даљинско управљање наведена у тачки 3.1. дела В. овог прилога мора као минимум да садржи системе за вентилацију, могућност заустављања у случају опасности када је у питању опрема која може при употреби да изазове пожар, спречи ширење запаљивих течности и гасова, опрема за заштиту од пожара и за контролу бушотине.

4. Општа комуникација и у случају опасности

4.1. Када је у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога утврђено, свако радно место на коме су присутни запослени мора да буде опремљено са:

4.1.1. акустичким и оптичким системом који може да пренесе аларм у случају опасности на сваки део радног места где су присутни запослени, када је то потребно;

4.1.2. акустичким системом који се јасно чује на свим местима где су запослени често присутни;

4.1.3. системом који има могућност одржавања комуникације са копном и службама за спасавање.

4.2. Такав систем мора имати могућност да остане оперативан и у случају опасности.

4.2.1. Акустички систем треба да буде опремљен системима за комуникацију који не зависе од енергије чије је напајање могуће прекинути.

4.3. Уређаји за активирање аларма мора да буду постављени на одговарајућим местима.

4.4. У случају када су запослени присутни на радним местима на којима уобичајено нема присутних, морају им бити стављени на располагање одговарајући уређаји за комуникацију.

5. Безбедна места окупљања и провера присуства запослених

5.1. Морају се обезбедити одговарајуће мере да би се места за евакуацију и безбедна места за окупљање заштитила од топлоте, дима и колико је то могуће, од ефеката експлозије и обезбедила проходност саобраћајних површина до и од места за евакуацију и безбедних места за окупљање.

5.1.1. Ове мере мора да буду такве да обезбеде заштиту запосленима у довољно дугом времену које омогућава безбедну евакуацију и спасавање где је то потребно.

5.2. Када је то утврђено у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога на једном од заштићених места из тачке 5.1. дела В. овог прилога морају се обезбедити одговарајући уређаји који ће омогућити да опрема наведена у тачки 3. дела В. ове уредбе, има могућност даљинског управљања и комуникације са копном и службама за спасавање.

5.3. Безбедна подручја за окупљање и подручја за евакуацију морају имати једноставан приступ из радних и помоћних просторија.

5.4. За свако појединачно безбедно подручје за окупљање, мора се водити и изложити, ажурна листа за прозивку која садржи имена свих запослених који треба да се окупе на том месту.

5.5. На одговарајућим локацијама на радном месту мора да постоји и да буде изложена листа лица која имају посебне обавезе у случају опасности.

5.5.1. Њихова имена мора да буду наведена у писаним упутствима из тачке 2.6. дела А. ове уредбе.

6. Евакуација и спасавање

6.1. Запослени мора да буду оспособљени за предузимање одговарајућих активности у случају опасности.

6.1.1. Поред теоријског оспособљавања за случај опасности, запослени морају бити практично оспособљени за рад на њиховом радном месту, како је утврђено у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога за то радно место.

6.2. За запослене мора да се обезбеди одговарајуће оспособљавање из техника преживљавања, узимајући у обзир ризике утврђене у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога.

6.3. Одговарајућа и довољна средства за евакуацију у случају опасности и излази за евакуацију ка мору мора да буду обезбеђени на сваком радном месту.

6.4. Мора да се изради план за спасавање запослених са мора и евакуацију са радних места у случају опасности.

6.4.1. Тај план мора да буде заснован на Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога, мора да обезбеди употребу дежурних пловила и хеликоптера, а укључује критеријуме у вези капацитета и времена потребног за одазив дежурних пловила и хеликоптера.

6.4.2. Потребно време одазива мора да буде наведено у Акту о процени ризика за сваки уређај.

6.4.3. Дежурна пловила мора да буду пројектована и опремљена тако да задовоље захтеве за евакуацију и спасавање.

6.5. Минимални захтеви за сваки чамац за спасавање, сплав за спасавање, појас за спасавање и прслук за спасавање су да они:

6.5.1. морају бити одговарајући и опремљени тако да омогућавају преживљавање у довољно дугом времену;

6.5.2. мора се обезбедити довољан број за све запослене који могу бити присутни;

6.5.3. морају бити одређеног типа који је одговарајући за радно место;

6.5.4. морају бити произведени у складу са прописима о безбедности производа од одговарајућих материјала, узимајући у обзир њихову функцију спасавања живота и околности у којима ће се користити и морају увек да буду спремни за употребу;

6.5.5. морају бити одговарајуће боје која ће их учинити јасно видљивим за време употребе и опремљени уређајима којима корисник може привући пажњу спасилаца.

6.6. Опрема за заштиту и спасавање мора да буде доступна на приступачним и одговарајућим местима и спремна за употребу.

7. Оспособљавање запослених

7.1. Радна места на којима се мора вршити периодична провера практичне оспособљености запослених за безбедан и здрав рад су:

7.1.1. радна места са повећаним ризиком на којима запослени обављају послове у вези са коришћењем или употребом опреме у случају опасности, узимајући у обзир ризике одређене у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога.

7.1.1.1. На тим радним местима запослени морају да буду оспособљени у смислу услова правилног коришћења или употребе такве опреме.

7.1.2. Сва заштитна опрема која се користи при провери практичне оспособљености се прегледа, чисти и ако је потребно поново пуни или мења, а сва преносна опрема која се користи за ту сврху враћа се на место на коме се обично складишти.

7.1.3. Мора се проверити исправност чамца за спасавање.

8. Санитарне просторије

8.1. Гардеробе и гардеробни ормани

8.1.1. Адекватне гардеробе и гардеробни ормани морају да буду обезбеђени за запослене који користе радна одела и униформе уколико се због здравствених или других разлога не може очекивати да се пресвлаче у другим просторијама.

8.1.1.1. Гардеробе морају бити приступачне, довољног капацитета и да имају места за седење.

8.1.2. Гардеробе морају да буду довољно велике и да у њима сваки запослени има могућност да закључа своју личну одећу и ствари у току радног времена.

8.1.2.1. Када околности то захтевају (нпр. опасне материје, влага, нечистоћа и сл.) морају се обезбедити услови у којима се радна одећа чува на месту одвојено од личне одеће и ствари.

8.1.2.2. Треба омогућити сваком запосленом да може да осуши мокру радну одећу.

8.1.3. Неопходно је обезбедити одвојене гардеробе или одвојено коришћење гардероба за мушкарце и жене.

8.1.4. Уколико није неопходно обезбедити гардеробе, у складу са одредбама из тачке 8.1.1. дела В. овог прилога, тада за сваког запосленог мора да буде обезбеђен простор у којем може да одложи своју личну одећу.

8.2. Тушеви и умиваоници

8.2.1. У близини радних места мора бити обезбеђен одговарајући број тушева и умиваоника.

8.3. Тоалети и умиваоници

8.3.1. У близини радних места мора бити обезбеђен одговарајући број тоалета и умиваоника.

8.3.2. Потребно је обезбедити одвојене тоалете или одвојено коришћење тоалета за мушкарце и жене.

9. Просторије и опрема за пружање прве помоћи

9.1. У зависности од обима и врсте послова мора да буде обезбеђена опрема за пружање прве помоћи и једна или више просторија за пружање прве помоћи. У тим просторијама морају на видном месту бити истакнута упутства за пружање прве помоћи у случају повреда.

9.2. Просторије за пружање прве помоћи морају бити опремљене неопходним инсталацијама, опремом за пружање прве помоћи и потребним бројем стручног особља за пружање прве помоћи. Уколико је потребно лечење се одвија по упутствима лекара, који може али не мора бити присутан.

9.2.1. Просторије за пружање прве помоћи морају бити обележене одговарајућим ознакама.

9.3. Опрема за пружање прве помоћи мора да буде доступна и приступачна на свим местима где услови рада то захтевају и обележена у складу са прописима.

10. Смештај запослених

10.1. У зависности од врсте, обима и трајања послова, послодавац је дужан да обезбеди смештај за запослене који мора да буде:

10.1.1. заштићен на одговарајући начин од ефеката експлозије, продирања дима и гаса, појаве и ширења пожара како је наведено у Акту о процени ризика из тачке 1.1. дела В. овог прилога;

10.1.2. опремљен на одговарајући начин вентилацијом, одгоравајуће температуре и осветљења;

10.1.3. на сваком нивоу са најмање два независна излаза која воде до саобраћајних површина за евакуацију;

10.1.4. заштићен од буке, непријатних мириса и дима који могу да буду опасни по здравље, као и од неповољних временских услова;

10.1.5. одвојен од радних просторија и удаљен од опасних зона.

10.2. Смештај мора да садржи довољан број кревета или лежајева за укупан број људи за које се очекује да ће ту спавати.

10.2.1. Све просторије које су обележене као просторије за смештај запослених морају да садрже адекватан простор да би људи који бораве у њима могли да одложе своју одећу.

10.2.2. Неопходно је обезбедити одвојене спаваонице за мушкарце и жене.

10.3. Смештај мора да буде опремљен довољним бројем тушева и умиваоника с топлом и хладном текућом водом.

10.3.1. Неопходно је обезбедити одвојене туш кабине за мушкарце и жене или одвојено коришћење тушева за мушкарце и жене.

10.3.2. Туш кабине морају да буду довољно велике да омогуће сваком запосленом да се опере без ограничења у погледу одговарајућих хигијенских стандарда.

10.4. Просторије за смештај запослених морају да садрже довољан број тоалета и умиваоника.

10.4.1. Потребно је обезбедити одвојене тоалете или одвојено коришћење тоалета за мушкарце и жене.

10.5. Просторије за смештај запослених и њихова опрема морају да се одржавају на задовољавајућем хигијенском нивоу.

11. Употреба хеликоптера

11.1. Терен за слетање и полетање хеликоптера, на радним местима, мора да буде лоциран тако да омогућава сигуран прилаз, слетање, полетање и одлет највећег хеликоптера за који је терен планиран.

11.2. Терен за слетање и полетање хеликоптера мора да буде изграђен и обележен у зависности од највећег хеликоптера за који је терен планиран.

11.3. На терену за слетање и полетање хеликоптера мора да буде организовано ватрогасно, спасилачко и медицинско обезбеђење, са прописаном опремом и обученим особљем.

12. Смештај постројења на мору и осталим воденим површинама – безбедност и стабилност

12.1. Морају бити предузете све неопходне мере да се обезбеди безбедност и здравље запослених при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама, на постројењима смештеним на мору и осталим воденим површинама.

12.2. Припремни радови за постављање постројења на мору морају да се изводе на тај начин да су осигурани њихова стабилност и безбедност.

12.3. Опрема која се користи и процедуре из тачке 12.1. дела В. овог прилога морају да буду такви да се у највећој могућој мери смање сви ризици за запослене при експлоатацији минералних сировина бушењем, имајући у виду уобичајене и посебне услове.